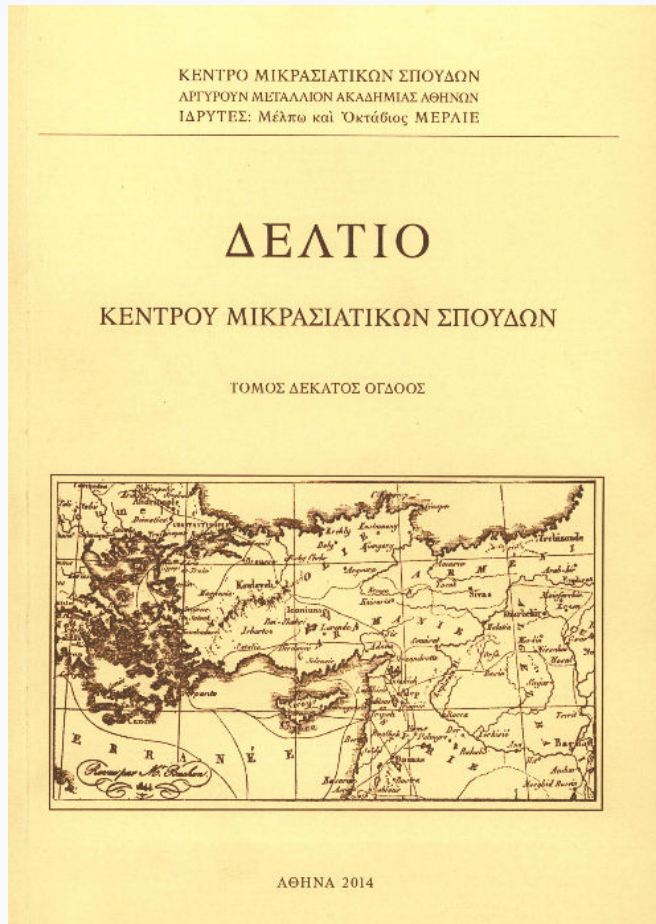

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 18 (2014)

Πεπραγμένα Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου 2008-2012

Μάρκος Θ. Δραγούμης

doi: [10.12681/deltiokms.307](https://doi.org/10.12681/deltiokms.307)

Copyright © 2015, Μάρκος Θ. Δραγούμης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Δραγούμης Μ. Θ. (2014). Πεπραγμένα Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου 2008-2012. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 18, 339–344. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.307>

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ
2008-2012

1. Έκδόσεις

A. Βιβλία

- 2008: Μάρκος Φ. Δραγούμης, *Αιγίνης Μουσική Περιήγησις*, 520 σελ., cd, εικ., ISMN: M-9013056-1-8.
- 2008: Μάρκος Φ. Δραγούμης, *Δημοτικές Μελωδίες από τὰ χειρόγραφα τοῦ Νικολάου Φαρδύ*, 247 σελ., cd, εικ., ISMN: 979-0-9013056-2-5.
- 2009: Μάρκος Φ. Δραγούμης, *Ἡ Παραδοσιακὴ μας Μουσική, Τόμος Β΄: Οἱ μεταγραφές τῆς Μεγάλης Δοξολογίας τοῦ Μελχισεδέκ καὶ ἄλλα κείμενα*, 222 σελ., εικ., ISMN: 979-0-9013056-3-2.

B. Ψηφιακοὶ Δίσκοι Ἀκτίνας (CD)

- 2009: *Σκοποὶ καὶ τραγούδια ἀπὸ τὸ Σαμμακόδι Θράκης μὲ τὸν Δημήτρη Φτουχίδη (Ἠχογραφήσεις τοῦ 1930)*. Ἐκδοση μὲ τὴ χορηγία τῶν: Δήμου Νέου Σιδηροχωρίου–ΤΕΔΚ Νομοῦ Ροδόπης καὶ τοῦ Συλλόγου Γυναικῶν Σιδηροχωρίου. Ἐπιμέλεια ἔκδοσης: Μάρκος Φ. Δραγούμης, Θανάσης Μωραΐτης.

2. Ἐκδηλώσεις - Διαλέξεις

- 12 Ἀπριλίου 2008: Συμμετοχὴ στὴν ἡμερίδα *Διαπολιτισμικότητα καὶ Μουσική Ἔρευνα* ὀργανωμένη ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ. Ὁμιλητής: Θανάσης Μωραΐτης.
- 16 Μαΐου 2008: Συμμετοχὴ σὲ ἡμερίδα ὀργανωμένη ἀπὸ τὸν Πολιτιστικὸ Σὺλλογο Μικρασιατῶν Ἁγίας Παρασκευῆς (αἰδουσα Κολλεγίου Degree). Ὁμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 31 Μαΐου 2008: Συμμετοχὴ σὲ Συνέδριο τοῦ Κέντρου Ἔρευνας Μειονοτικῶν Ὁμάδων, ΤΕΙ Ἄρτας. Ὁμιλητής: Θανάσης Μωραΐτης.
- Ἰούνιος 2008: Συμμετοχὴ στὴν Ἐκθεση τοῦ Ἰδρύματος τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων *Δημοτικὰ Τραγούδια. Ἱστορία, Παράδοση, Ταυτότητα*.

- Αύγουστος 2008: Συμμετοχή Μάρκου Φ. Δραγούμη: α) στο 13ο Συμπόσιο της Έταιρείας Λευκαδικών Μελετών (αΐθουσα Πνευματικού Κέντρου Δήμου Λευκάδας), β) στην κριτική επιτροπή του 2ου Πανελληνίου Διαγωνισμού Παραδοσιακού Δημοτικού Τραγουδιού στο χωριό Δρυμόνας της Λευκάδας.
- 7 Σεπτεμβρίου 2008: Παρουσίαση του τόμου *Αϊγίνης Μουσική Περιήγησις* στο Λαογραφικό Μουσείο Αΐγινας.
- 14 Δεκεμβρίου 2008: Συμμετοχή στην παρουσίαση του βιβλίου του Γ. Χατζηθεοδώρου, *Τραγούδια και σκοποί στην Κω*, που διοργανώθηκε από τον Πνευματικό Όμιλο Κώων «Ο Φιλήτας» (στην Κω, Ξενοδοχείο Κοντινένταλ). Όμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 14 Μαρτίου 2009: Συμμετοχή στο Πανελλήνιο Συνέδριο *Έξελίξεις στη Μελέτη της Μουσικής Παράδοσης και Παιδείας* που διοργανώθηκε από τη Νομαρχία Έβρου στην Αλεξανδρούπολη (Ξενοδοχείο Thraci Palace). Όμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 31 Μαΐου 2009: Συμμετοχή στο Διεθνές Συνέδριο *Καλλιέργεια της μουσικής τέχνης στην Ελλάδα της Ευρώπης* που διοργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη). Όμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 12 Αύγουστου 2009: Συμμετοχή Μάρκου Φ. Δραγούμη στην κριτική επιτροπή του 3ου Πανελληνίου Διαγωνισμού Παραδοσιακού Δημοτικού Τραγουδιού στο χωριό Δρυμόνας της Λευκάδας.
- 26 Σεπτεμβρίου 2009: Συμμετοχή στο 6ο Τσακωνικό Συνέδριο οργανωμένο από τους Δήμους Λεωνιδίου-Τυρού (Λεωνίδιο). Όμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 8 Οκτωβρίου 2009: Όμιλία του Μάρκου Φ. Δραγούμη στην Αΐθουσα Α. Γ. Λεβέντη του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών με θέμα «Μουσικές μνημες Τούρκων που έφυγαν από την Ελλάδα μετά την Άνταλλαγή του 1924».
- 26 Νοεμβρίου 2009: Ο Μάρκος Φ. Δραγούμης προλόγισε την εκδήλωση για το Μικρασιατικό Τραγούδι, που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στο βιβλιοπωλείο «Ιανός».
- 10 Μαΐου 2010: Όμιλία του Μάρκου Φ. Δραγούμη με θέμα «Η προσφορά της Μέλπως Μερλιέ στη διάσωση της μουσικής του προσφυγικού έλληνισμού» στην Έταιρεία Μακεδονικών Σπου-

δῶν στὴ Θεσσαλονίκη. Τὴν ἐκδήλωση διοργάνωσε ἡ Μέριμνα Ποντίων Κυριῶν Θεσσαλονίκης.

- 15 Μαΐου 2010: Ὁμιλίες Μάρκου Φ. Δραγούμη, Θανάση Μωραΐτη καὶ Λεωνίδα Ἐμπειρικοῦ στὴν ἡμερίδα *Ἀρθρανίτικα τραγούδια. Ἱστορία-Παράδοση* ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴν Αἴγινα (Πολιτιστικὸ Κέντρο Κυψέλης).
- 6 Δεκεμβρίου 2010: Συμμετοχὴ στὸ 1ο Πανελλήνιο Συμπόσιο *Ἡ Μουσικὴ Παράδοση τῆς Μακεδονίας*, ποὺ διοργανώθηκε ἀπὸ τὸν Δῆμο Θεσσαλονίκης καὶ τὸ Βαφοπούλειο Πνευματικὸ Κέντρο μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ὁμιλητής: Μάρκος Φ. Δραγούμης.
- 14 Δεκεμβρίου 2011: Ὁμιλία τοῦ Μάρκου Φ. Δραγούμη στὴν Ἀγγλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν μὲ θέμα «Ἡ ἔρευνα τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς στὴ Δύση. Τὰ 80 χρόνια ἀπὸ τὴν Ἰδρυση τῶν Μνημείων Βυζαντινῆς Μουσικῆς». Ἡ ὁμιλία ἐπαναλήφθηκε στὶς 6 Ἀπριλίου 2012 στὴν Πνευματικὴ Ἑστία Σπάρτης.
- 5 Φεβρουαρίου 2012: Ὁμιλία τοῦ Μάρκου Φ. Δραγούμη γιὰ τὸν Βασίλη Τσιτσάνη στὰ Τρίκαλα. Ὁργάνωση: Κέντρο Ἐρευνας - Μουσεῖο Τσιτσάνη.

3. Ἠχογραφήσεις

- 12 Ὀκτωβρίου 2008: Ἠχογράφηση τοῦ βιολιστῆ Μιχάλη Βλαχοπαναγιώτη στὸν Πραστὸ Κυνουρίας (10 κομμάτια).
- 20 Ὀκτωβρίου 2008: Ἠχογράφηση τῆς τραγουδίστριας Κορίνας Πετρίτου μὲ συνοδεία ὀργάνων (βιολι-οὔτι) στὴν Αἴγινα (10 κομμάτια).
- 15 Μαΐου 2012: Ἠχογράφηση τοῦ Βαγγέλη Σοφικίτη (βιολι) καὶ τοῦ π. Νικολάου Γαρυφάλου (λαούτο-τραγούδι) στὴν Αἴγινα (16 κομμάτια).
- 21 Μαΐου 2011: Ἠχογράφηση τοῦ βιολιστῆ Μιχάλη Λυγινοῦ στὸν Τυρὸ Κυνουρίας (20 κομμάτια).
- 22 Μαΐου 2011: Ἠχογράφηση τῶν Γιάννη Κυρίου (κλαρίνο) καὶ Παναγιώτη Κολοβοῦ (τραγούδι) στὴ Βασκίνα Κυνουρίας (11 κομμάτια).

4. Έρευνητικά προγράμματα

Έρευνητικό πρόγραμμα με στόχο την έκδοση βιβλίου με 4 CD με τίτλο: *Ντοπιολαλιές/Ήχογραφήσεις 1930-2013*.

Το Μουσικό Λαογραφικό Άρχειο Μέλπω Μερλιέ, στο πλαίσιο των μουσικών εκδόσεων που πραγματοποιεί εδώ και 20 χρόνια, έχει έτοιμο προς έκδοση σπάνιο, ιδιαίτερο και πρωτότυπο υλικό το οποίο θα συμπεριληφθεί σε βιβλίο (περ. 200 σελίδων) συνοδευόμενο από 4 CD. Τίτλος της έκδοσης: *Ντοπιολαλιές/Ήχογραφήσεις 1930-2013*.

Πρόκειται για 87 συνολικά ήχογραφήσεις (80 αφηγήματα και 7 τραγούδια) –που έγιναν από το 1930 έως το 2013– στις οποίες αποτυπώνεται ή ιδιαίτερη έκφορα του λόγου (ντοπιολαλιά) του τόπου καταγωγής των αφηγητών και τραγουδιστών, μέσω των ιστοριών-παραμυθιών για νεράιδες και ζωτικά, ιστορικών αναφορών σε γεγονότα και τοπικά δρώμενα καθώς και διαλόγων με θέματα από την καθημερινή ζωή. Η πλειονότητα των αφηγημάτων και των τραγουδιών χρησιμοποιεί ως βάση την ελληνική γλώσσα με την ιδιαίτερη τοπική έκφορά της. Συμπεριλαμβάνονται αφηγήματα/τραγούδια και σε άλλες γλώσσες που μιλιούνται στην Ελλάδα από Έλληνες (άρβανίτικα, βλάχικα, μεγλενίτικα βλάχικα, μακεδόνικα, ρομανί).

Πρώτο και βασικό υλικό αποτέλεσαν οι ήχογραφήσεις που έκανε η ιδρύτρια του Μουσικού Λαογραφικού Άρχειού (ΜΛΑ) Μέλπω Μερλιέ το 1930 με αφηγήσεις προσφύγων από τη Μικρά Ασία (Καραμανία /Σίλη Ίκονίου, Καππαδοκία/Φλοϊτά & Φάρασα Άντιταύρου), Πόντο (Κρώμνη Άργυρούπολης, Κάρς Καυκάσου, Κιορουτζέκ Τσόρουμ), Ανατολική Θράκη (Γανώχωρα Ραιδεστού), καθώς και από τα Δωδεκάνησα (Κάρπαθος, Ρόδος), Νησιά Αιγαίου (Σκύρος), Ρούμελη (Άνω Άγόριανη Φωκίδας), Πελοπόννησος (Μέλανα Λεωνιδίου Τσακωνιάς).

Οί υπεύθυνοι και επιμελητές της έκδοσης Μάρκος Φ. Δραγούμης, Λεωνίδας Έμπειρικός, Θανάσης Μωραϊτής, Κατερίνα Γεωργιάδου, πραγματοποίησαν –στη διάρκεια των τριών χρόνων ένασχόλησής τους με το θέμα (2011-2013)– σειρά αποστολών σε όλη την Ελλάδα και κατέγραψαν αφηγήσεις από σύγχρονους όμιλητές.

Το υλικό ολοκληρώθηκε με τη βοήθεια φίλων του ΜΛΑ (Ελλήνων και ξένων) που μας παραχώρησαν ανάλογες ήχογραφήσεις: Σύλλογος

«Οί Φίλοι τῆς Μουσικῆς» & Μιράντα Τερζοπούλου, ἔθνολόγος (Λαγκάδα Κόνιτσας, Τσερνοπόλιε Κριμαίας, Σάντα Τσάλκας), Πελοποννησιακὸ Λαογραφικὸ Ἰδρυμα (Μαρτάνο Ἀπουλίας), Σύλλογος Δόμνας Σαμίου (Ἀστυπάλαια), Νίκος Διονυσόπουλος, μουσικολόγος (Μυτιλήνη, Δόξα Γορτυνίας, Ἀλβανία, Χαμιδιέ Συρίας), Ἀγγελικὴ Ράλλη, καθηγήτρια Γλωσσολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Πατρῶν (Μυτιλήνη, Ζάκυνθος), Maxim Kisilier, Hellenic Institute of the St. Petersburg State University (Βασκία & Πραστὸς Τσακωνιάς), Peter Mackridge, University of Oxford (Ὄφης Τραπεζούντας), Αἰκατερίνη Πάππου-Ζουραβλιόβα, γλωσσολόγος, ἀναπληρώτρια καθηγήτρια Πανεπιστημίου Δυτικῆς Μακεδονίας (Μαριούπολη), Dr. Antonio Romano, Laboratorio di Fonetica Sperimentale «Arturo Genre», Πανεπιστήμιο τοῦ Τουρίνου (Στερνατία, Ἀπουλία) κ.ἄ.

Τὴ γλωσσολογικὴ καὶ φωνητικὴ ἐπιμέλεια τῶν κειμένων ἔχουν ἀνάλαβει οἱ Σταμάτης Μπέζης καὶ Νίκος Παντελίδης.

5. Δισκοθήκη - Βιβλιοθήκη

Στὸ διάστημα 2008-2012 ἡ δισκοθήκη τοῦ Μουσικοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου ἀπέκτησε 900 νέα CD καὶ ἡ βιβλιοθήκη πάνω ἀπὸ 150 νέες προσκτήσεις. Τὸ Μουσικὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο ἀπευθύνει τίς πιὸ θερμὲς εὐχαριστίες στοὺς παρακάτω φίλους πού συνέβαλαν μὲ δωρεὰς στὸν ἐμπλουτισμὸ τῶν συλλογῶν του: Κώστα Ἀγγελίδη, Λυκοῦργο Ἀγγελόπουλου, Χρόνη Ἀηδονίδη, Θεόφιλο Ἀναστασίου, Βασίλη/ Ἀπόλλωνα Ἀναγνωστάκη, Μαρία Ἀνδρουλάκη, Χρῆστο Ἀριστείδου, Δημήτριο Βερούκιο, Γιάννη Γαϊτανάκη, Νίκο Διονυσόπουλο, Λευτέρη Δρανδάκη, Λεωνίδα Ἐμπεϊρίκο, Ἀγγελικὴ Καρᾶ, Βασιλεία Κατσάνη, Κικὴ Κιαμίλη, Παναγιώτη Κουνάδη, Γιώργο Κωνσταντζο, Γιώργο Λαγκαδινό, Ἀλίκη Λάμπρου, Ἄρη Λειβαδά, Ἀλέξανδρο Λίγκα, Νίκια Λούντζη, Διονύση Μανιάτη, Γιάννη Μανωλιδάκη, Μιχάλη Μαργέλη, Γιώργο Μαρκόπουλο, Κώστα Μάρκου, Νικηφόρο Μεταξᾶ, Μάριο Μισαηλίδη, Νίκο Μπαριάμη, Θεόδωρο Μπογδάνο, Νίκο Ξανθούλη, Βασίλη Οἰκονόμου, Ἰορδάνη Παπαδόπουλο, Ζωὴ Ρωπαίτη, Ἀλέξη Σαββάκη, Πάνο Σαββόπουλο, Βενετία Σκευοφύλακα, Γρηγόρη Στάθη, Παναγιώτα Τηγανούρια, Σούλα Τόσκα-Κάμπα, Βίκτωρα Τσόγια, Ρένα Φατσέα, Δῆμο Φιωτάκη, Κώστα Φώτη, Νίκο Χαλδαιάκη, Μανῶλη Χανιώτη, Γιώργο Χατζηθεο-

δώρου, Sam Chianis, Wolf Dietrich, Nicolae Georghita, Yvonne Hunt, Muammer Ketencoglu, Hélène Cohen, Judith Cohen, Costin Moisil, Basma Zerouali.

Μεγάλη ήταν και η συμβολή της αγαπημένης μας Δόμνας Σαμίου (1928-2012).

6. Υπόλοιπες δραστηριότητες

α. Από τα ήχογραφήματα του Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου μεταξύ άλλων καταγράφηκε σε νέες και αρχειοθετήθηκε δημοτική μουσική από τη Βόρεια Εύβοια, τη Λευκάδα, τη Χίο, το Βογατσικό Καστοριάς, την Κλεπά Ναυπακτίας και το Σαμμακόβι Θράκης.

β. Μεταγράφηκαν από τη βυζαντινή παρασημαντική στο δυτικό πεντάγραμμο τὰ 500 μουσικά παραδείγματα του βιβλίου του Σίμωνος Καρᾶ, *Δημοτικά Τραγούδια της Πελοποννήσου*, Αθήνα 1999.

γ. Ολοκληρώθηκε ο έλεγχος και η συμπλήρωση τῶν στοιχείων πού ἀφορούν στους δίσκους 78 στροφῶν τῆς συλλογῆς Μέλπωσ Μερλιέ (1930-1931) και ἀρκετὰ LP τῆς συλλογῆς μας.

δ. Ἐπανεκδόθηκαν σὲ 500 ἀντίτυπα τὰ Cd *Νανουρίσματα* και *Καππαδοκία* και τὸ ἐπίσης ἐξαντλημένο βιβλίο του Θανάση Μωραΐτη *Ἀνθολογία Ἀρβανίτικων Τραγουδιῶν τῆς Ἑλλάδας*.

ΜΑΡΚΟΣ Φ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ